

Tổng quan nghiên cứu về phát triển năng lực tổ chức hoạt động với đồ vật của trẻ mẫu giáo cho sinh viên ngành sư phạm mầm non

Trần Thị Khánh Tri*

*Trường Bồi dưỡng cán bộ giáo dục Hà Nội

Received: 15/9/2023 Accepted: 22/9/2023 Published: 13/10/2023

Abstract: From the overview of the research works of researchers in the country and abroad on the organization of activities with children's objects, the ability of children to organize activities with objects, develop To develop the ability to organize activities with children's objects for preschool pedagogical students, the author of the article makes objective comments and assessments to confirm the novelty of the problem of developing talents. organization of activities with children's objects for students of preschool pedagogy.

Keywords: Infants; organize activities with objects, develop and develop the ability to organize activities with objects.

1. Đặt vấn đề

Mục tiêu giáo dục trong các trường sư phạm là đào tạo đội ngũ nhà giáo trong hệ thống giáo dục quốc dân, trong đó có giáo viên (GV) bậc học mầm non. SV cần được rèn luyện kỹ năng sư phạm để đạt được năng lực sư phạm theo yêu cầu. Vì vậy, việc nâng cao năng lực sư phạm cho SV ngành sư phạm mầm non là vô cùng cần thiết. Mặt khác phải rèn luyện để SV biết vận dụng và vận dụng tốt lý luận vào thực tiễn giáo dục, phát triển tư duy, nâng cao năng lực thực hành theo mục tiêu đào tạo của nhà trường. Tuy nhiên, để có thể tổ chức nghiên cứu, hoàn thiện khung lý luận, xác định những kết quả đạt được, cũng như những tồn tại của phát triển năng lực tổ chức hoạt động với đồ vật của trẻ mẫu giáo cho SV sư phạm mầm non và đề ra các biện pháp phù hợp, hiệu quả cần thiết phải tìm hiểu, khái quát các công trình nghiên cứu đã có để tìm ra khoảng trống mà nghiên cứu cần thực hiện.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tổng lược các nghiên cứu về phát triển năng lực tổ chức hoạt động với đồ vật của trẻ mẫu giáo cho sinh viên sư phạm mầm non

Cho đến nay vẫn chưa có công trình nào nghiên cứu cụ thể về phát triển năng lực tổ chức hoạt động với đồ vật của trẻ mẫu giáo cho sinh viên sư phạm mầm non mà chỉ có những công trình nghiên cứu có hướng nội dung liên quan đến phát triển năng lực sư phạm cho sinh viên ngành mầm non và nghiên cứu một vài thành tố của năng lực tổ chức hoạt động cho trẻ

mầm non.

Hoạt động với đồ vật là “một trong những thành tựu quan trọng nhất của tuổi 24-36 tháng” đã được khẳng định trong các công trình nghiên cứu của các tác giả như A.N.Leonchev, A.I.Xorokina (A.N.Lêônchev, 1980).

Piaget Jean (1896 - 1980) – nhà tâm lý học Thụy Sĩ khẳng định: “Đối với hầu hết mọi người, đào tạo có nghĩa là cố gắng khiến đứa trẻ bắt chước theo một người lớn cụ thể nào đó trong xã hội nhưng đối với tôi đào tạo có nghĩa là tạo nên những nhà sáng tạo. Bạn phải tạo nên những nhà phát minh, những nhà cải cách – chứ không phải những người chỉ biết tuân thủ.” Hay “Mục đích của giáo dục học đường là tạo ra những con người có khả năng làm nên những điều mới mẻ, chứ không chỉ là lặp lại những gì mà thế hệ khác đã làm”. Ông cũng khẳng định: “Trẻ em kiến tạo nên hiểu biết của riêng chúng về thế giới và trẻ nhỏ học tốt nhất khi tự tạo ra việc học tập của riêng mình”.

Nhà tâm lý học Econin quan niệm rằng: giáo dục và người lớn có vai trò quan trọng đối với trẻ. Kiến thức của trẻ về đồ vật xung quanh trở nên phong phú là nhờ có sự hướng dẫn của người lớn. Ông cũng nhấn mạnh, chỉ có bản thân trẻ tự tham gia vào hoạt động thì mới phát triển được tâm lý và ý thức của mình. Điều này đồng nghĩa với vai trò của giáo viên, bởi trẻ mẫu giáo không thể tự mình khám phá nếu không có môi trường phù hợp và sự hướng dẫn của người lớn.

Các nghiên cứu cho thấy, quá trình tương tác giữa người lớn và trẻ nhỏ góp phần quan trọng trong quá trình phát triển trí tuệ của trẻ. Thực tế cũng chứng minh, ở những lớp học mà giáo viên nhiệt tình trả lời, hướng dẫn và quan tâm, trẻ nhỏ sẽ chủ động hơn và có khuynh hướng chuyên tâm với công việc. Giáo viên nên để trẻ tự quyết định làm gì với vật liệu nào và làm với ai. Đó là cách để duy trì và phát huy trí tưởng tượng của trẻ. Giáo viên sẽ khuyến khích và ghi nhận mọi nỗ lực của trẻ.

Nghiên cứu về “Những phẩm chất tâm lý của người giáo viên”, Ph.N.Gônôbôlin đã nêu: “Người giáo viên dù có năng lực hiểu học sinh đến mức độ nào, dù khả năng truyền đạt tài liệu học tập một cách dễ hiểu, nhưng nếu trên lớp không biết duy trì kỷ luật, học sinh học tập kém và lười biếng thì giáo viên đó cũng không đạt được thành tích trong công tác”. Nhận định trên của tác giả tuy không nói cụ thể về năng lực tổ chức hoạt động của giáo viên trong lớp học nhưng đã chỉ rõ yếu tố mà giáo viên cần thiết phải có đó là khả năng lãnh đạo của giáo viên trong lớp, giáo viên cần có kỹ năng kết nối các học sinh với nhau, cùng học sinh thống nhất cách thức hoạt động và linh hoạt trong quá trình thực hiện. Đó là các yếu tố của năng lực tổ chức hoạt động trong hoạt động sư phạm.

Tác giả N.B.Kuprianova – T.N.Fêđoxiêva “Những bài học và trò chơi cho trẻ dưới ba tuổi” đã nhấn mạnh đến kỹ năng tổ chức trò chơi cho trẻ, tác giả chỉ rõ “Cô nuôi dạy trẻ phải có khả năng, tích lũy cho trẻ những khái niệm và những hiểu biết cơ bản về các hiện tượng”. Điều này đòi hỏi giáo viên phải có tri thức, kỹ năng tổ chức hoạt động để giúp trẻ hình thành được hiểu biết về các hiện tượng xung quanh.

Những quan điểm dạy học hướng đến phát huy năng lực của người học đã xuất hiện từ rất sớm, lịch sử giáo dục thế giới chứng minh với hình thức đầu tiên là truy tìm chân lý từ những cuộc đàm thoại, tổ chức hoạt động để phát triển năng lực cá nhân của Socrat V.I. Lênin viết: “Ở đất nước chúng ta, giáo viên nhân dân phải được đề cao tới mức mà trong xã hội tư bản trước kia và hiện nay họ chưa bao giờ được như vậy. Đó là chân lý không phải chứng minh. Để đạt tới địa vị đó chúng ta phải tiến hành công tác có hệ thống, liên tục, kiên trì cả về việc nâng cao tinh thần lẫn việc chuẩn bị toàn diện để người giáo viên đạt được danh hiệu thực sự cao cả của họ và chủ yếu, chủ yếu và chủ yếu là nâng cao hoàn cảnh vật chất của người giáo viên” [9. tr.424].

Nguyễn Ánh Tuyết, Đinh Văn Vang, Nguyễn Thị

Hoà (1996), “Thanh Xuân hướng dẫn trẻ mẫu giáo chơi” chỉ rõ vui chơi là nguồn sống của trẻ, là điều kiện để trẻ phát triển, trẻ nên người. Để đạt được đúng bản chất đó, giáo viên có vai trò quan trọng trong việc tổ chức hướng dẫn trẻ chơi, đòi hỏi giáo viên phải biết gợi ý trẻ thiết lập vai chơi, tổ chức trẻ kết nối linh hoạt với bạn chơi, với cô giáo để thể hiện thành công vai chơi của mình.

Nguyễn Ánh Tuyết (2006), trong giáo trình *Giáo dục học mầm non*, chỉ rõ yêu cầu đối với giáo viên khi tổ chức các hoạt động của trẻ mẫu giáo, trong đó đặc biệt nhấn mạnh vai trò chuẩn bị đồ dùng, vật mẫu và thực hành, làm mẫu, hướng dẫn trẻ.

Khi nói về tổ chức hoạt động chăm sóc giáo dục trẻ trong năm thứ 3, tài liệu “*Giáo dục học*” (2008), tác giả Đào Thanh Âm (chủ biên), Trịnh Dân, Nguyễn Thị Hòa, Đinh Văn Vang, đã nêu rõ tầm quan trọng của hoạt động với đồ vật đối với sự phát triển của trẻ mẫu giáo, “Việc tổ chức hoạt động vui chơi cho trẻ trong năm thứ ba là cần thiết, bởi vì ở lứa tuổi này thường học qua chơi và chính cô giáo là người trực tiếp tham gia và hướng dẫn cho trẻ chơi” [2. tr.118]. Đồng thời các tác giả nêu rõ vai trò của việc tổ chức có hiệu quả các trò chơi của trẻ “nếu không có sự hướng dẫn đúng đắn của cô giáo trẻ không thể phát triển, không thể lớn lên được. Điều quan trọng nhất, cô hiểu từng cá nhân trẻ, hiểu đặc điểm phát triển, mức độ phát triển để từ đó chọn những trò chơi phù hợp giúp trẻ vừa có thể rèn luyện kỹ năng đã có vừa tạo điều kiện cho trẻ học thêm một số kỹ năng mới” [2. tr.118].

Các tác giả Lê Xuân Hồng, Lê Thị Khang, Hồ Lai Châu, Hoàng Mai trong bộ sách “*Những kỹ năng sư phạm mầm non*”, đã nêu nhiệm vụ trọng tâm của ngành học Mầm non với mục tiêu chung là tạo cơ hội cho trẻ chơi và làm việc với trẻ khác, giúp trẻ học cách tham gia vào một trò chơi, tạo những sự cảm nhận giúp trẻ tôn trọng những quyền lợi của trẻ khác qua việc chia sẻ và thay phiên. Điều này đòi hỏi giáo viên phải có kỹ năng tổ chức hoạt động, kỹ năng dẫn dắt trẻ tham gia hoạt động. [7]

Trong bài “*Hoạt động giáo dục phát triển năng lực hợp tác nhóm cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non*”, Tác giả Trần Thị Kim Yên khẳng định: “giúp trẻ phát triển về thể chất, tình cảm, trí tuệ, thẩm mỹ, hình thành những yếu tố đầu tiên của nhân cách, phát triển những chức năng tâm, sinh lí, năng lực và phẩm chất mang tính nền tảng, những kỹ năng sống cần thiết phù hợp với lứa tuổi, khơi dậy và phát triển tối đa những khả năng tiềm ẩn, đặt nền tảng cho việc

học tập suốt đời”. Để đạt được mục tiêu đó, giáo viên phải giữ vai trò quan trọng trong việc tổ chức hướng dẫn trẻ hoạt động; phải nắm được khả năng, đặc điểm của trẻ mới có thể hướng dẫn trẻ phát huy kỹ năng hoạt động nhóm, cũng như tạo được điều kiện để trẻ phát huy khả năng của bản thân. [12.tr.23].

Trong hướng dẫn thực hiện chương trình giáo dục mầm non, Bộ giáo dục và Đào tạo, đã chỉ đạo: giáo viên cần chủ động “phát triển chương trình phù hợp với văn hóa, điều kiện địa phương, của nhà trường, khả năng và nhu cầu của trẻ”. “Nội dung các lĩnh vực giáo dục chủ yếu được tổ chức theo hướng tích hợp”, hoạt động cần gần gũi, đa dạng thích hợp với sự phát triển của trẻ. Đồng thời, giáo viên phải có khả năng “phát hiện và tạo điều kiện phát triển năng khiếu của trẻ cũng như phát hiện sớm trẻ có khó khăn trong phát triển, can thiệp sớm và giáo dục hòa nhập. Phối hợp chặt chẽ giữa cơ sở giáo dục mầm non với gia đình và cộng đồng để chăm sóc giáo dục trẻ tốt nhất” [3].

2.2. Đánh giá về các vấn đề nghiên cứu liên quan đến đề tài

Một là: Nghiên cứu về phát triển năng lực tổ chức hoạt động cho trẻ ấu nhi là đáp ứng yêu cầu của giáo dục trong việc hình thành và phát triển nhân cách, phẩm chất, đạo đức con người mới; giúp cho sinh viên học sinh các trường mầm non phát huy được năng lực dạy học cho trẻ ấu nhi ngay từ khi còn ngồi ghế nhà trường.

Hai là: Phát triển năng lực tổ chức hoạt động với đồ vật của trẻ ấu nhi cho sinh viên các trường sư phạm mầm non với mục tiêu chung là nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục, đào tạo nói chung và giáo dục mầm non nói riêng theo chủ trương của Đảng và Nhà nước ta trong giai đoạn hiện nay.

Ba là: Nghiên cứu phát triển năng lực tổ chức hoạt động với đồ vật của trẻ ấu nhi dựa trên lý thuyết quản lý giáo dục nghề nghiệp của hệ thống các cơ sở giáo dục nghề nghiệp hiện nay và đáp ứng yêu cầu chuẩn nghề nghiệp nhằm nâng cao năng lực sư phạm và chuyên môn cũng như phẩm chất đạo đức giáo viên mầm non, đảm bảo được nhu cầu nâng cao chất lượng nguồn nhân lực lĩnh vực giáo dục đào tạo ở nước ta trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế.

Bốn là: Nghiên cứu đề xuất các biện pháp để phát triển năng lực tổ chức hoạt động với đồ vật của trẻ ấu nhi chính là đảm bảo đảm bảo bộ kiến thức cơ bản nhất cho sinh viên các trường sư phạm mầm non trong

thời gian học tại các trường sư phạm nói chung, các trường sư phạm mầm non nói riêng khả năng dạy học theo chuẩn nghề nghiệp được quy định; trong đó, chú trọng bồi dưỡng năng lực chuyên môn, kỹ năng thực hành nghề nghiệp, kỹ năng xử lý tình huống, kỹ năng nghiệp vụ giao tiếp của giáo viên mầm non sau này với trẻ ấu nhi, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo con người trong hệ thống giáo dục nghề nghiệp ở nước ta.

3. Kết luận

Điểm qua các công trình nghiên cứu trong và ngoài nước liên quan đến đề tài nghiên cứu, có thể khẳng định rằng: Các nghiên cứu có liên quan của các tác giả trong và ngoài nước đều khẳng định vai trò quan trọng của nhà giáo đối với sự phát triển xã hội và phát triển năng lực nghề nghiệp và phải được đặc biệt chú trọng trong quá trình đào tạo, bồi dưỡng và phát triển. Mặc dù giáo viên mầm non là lực lượng có vai trò hết sức quan trọng đối với giáo dục trước tuổi học, song, những nghiên cứu về phát triển năng lực tổ chức hoạt động với đồ vật của trẻ ấu nhi cho sinh viên các trường sư phạm còn khá khiêm tốn. Nghiên cứu chuyên sâu về năng lực tổ chức hoạt động với đồ vật của của giáo viên mầm non và phát triển năng lực tổ chức hoạt động với đồ vật của trẻ ấu nhi cho sinh viên các trường sư phạm là hướng nghiên cứu chưa thực sự được quan tâm cả ở phương diện lý luận, thực trạng và giải pháp.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Như An (1992), Hệ thống kỹ năng giảng dạy trên lớp về môn giáo dục học và quy trình rèn luyện kỹ năng đó cho sinh viên Khoa Tâm lý giáo dục, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
2. Đào Thanh Âm, Trịnh Dân, Nguyễn Thị Hoà (1997) *Giáo dục học mầm non*. NXB Đại học Quốc gia, Hà Nội.
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021) *Công văn số 3676/BGDĐT-GDMN ngày 26 tháng 8 năm 2021 của V/v Hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ năm học 2021-2022 đối với giáo dục mầm non*. Hà Nội.
4. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2000, tr. 5
5. Lê Xuân Hồng (1996), *Một số đặc điểm giao tiếp của trẻ mẫu giáo trong nhóm chơi không cùng độ tuổi*. Nhà Xuất Bản: ĐHS-ĐHQG Hà Nội.
6. Lê Xuân Hồng, Lê Thị Khang, Hồ Lai Châu. (2000) *Những kỹ năng sư phạm mầm non*. Tập 3. NXB Giáo dục. Hà Nội.
7. Đức Minh, Đinh Kỳ, Đỗ Thị Xuân (1982) *Dạy con nên người*. NXB Phụ nữ. Hà Nội.